

neobveznih predmetov, za pregledovanje proračunov in obračunov ter za izredne potrebe v znesku 77.000 din. Tako prispeva banovina v celoti za meščanske šole 527.000 din.

Mnoge meščanske šole imajo nezadostne in neprimerne šolske in učne prostore. To so predvsem meščanske šole v Senovem, Litiji,

Zagorju ob Savi, na Jesenicah, v Vojniku, na Rakeku, v Slov. Konjicah, v Kamniku in Gornji Radgoni. Težke gospodarske razmere zavirajo zidavo primernih poslopij, vendar je v nekaterih krajih zidava poslopij tako nujno potrebna, da ne bo mogoče dalje časa odlagati z njo.

Izenačite nam leta!

V zadnjem času pogosto čitamo o namestitvah novih učiteljev in učiteljic. Kako jih blagrujemo!

Pri tem se mlajše učiteljstvo nehoti spomni na svojo namestitev in na ona dolga, dolga duhomorna leta čakanja na službo. Po dve, po tri, po pet let smo sedeli doma v brezdelju, da smo končno vendarle dočakali toliko zaželeno namestitev. Normalno, po dveh službenih letih smo povsem pravilno polagali izpit, t. j. po petih ali še več letih mature. Vso snov smo morali predelati od kraja, toda vse težave z izpitom smo premagali, samo da pridemo čimprej v IX. skupino. A dočakali smo ponovno razočaranje! Tudi na IX. skupino smo čakali leta in leta. In kakšen je končni rezultat? Ta, da bomo mi, ki smo maturirali recimo leta 1932., še istočasno v

IX. skupini z onimi, ki so maturirali letos — devet let za nami!! Ko smo mi že maturirali, so sedanji novonastavljeni komaj dovršili 5. razred ljudske šole in so v jeseni vstopili v 1. razred meščanske ali srednje šole.

Kdo bi ob tem dejstvu le skomignil z rameni, češ: »Je že tako! Razmere so krive!« Kaj smo pa zakrivali mi prizadeti, da smo tako prikrajšani? Morda le to, da smo bili devet let prezgodaj rojeni!...

Umestno bi bilo, da bi na odločujočih mestih po posredovanju društev oziroma sekcije uvideli, da nam je bila povzročena velika krivica, in nam izposlovati, da se nam leta ne prostovoljno brezposelnosti in čakanja na IX. skupino vtejejo v rang ali vsaj v penzijo. Prizadeti upamo, da ne prosimo zaman, saj se borimo le za pravico!! —ša.

† Feliks Mahor

Dne 26. marca smo spremili na mestno celjsko pokopališče 81 let starega tovariša: Feliksa Mahorja. Njegovo življenje je bilo skromno. Kot sin kmeta v St. Lovrencu na Pohorju je obiskoval domačo šolo. Njegov vzgojitelj Poje si je toliko prizadeval, da se je nadarjeni »Liks« izsolal z okrajno domačo ustanovo na mariborskem učiteljskem in 1879. maturiral. V Makolah si je služil svoj stanovski kruhek kot miren, skromen, tih a vesten

Splošne vesti

Vabilo

na X. redno skupščino

zadruga »Dom učitelja« v Ljubljani, ki se bo vršila dne 16. aprila 1941 ob 9. uri dopoldne v prostorih Učiteljske tiskarne v Ljubljani s sledečim dnevnim redom:

1. Otvoritev in konstituiranje skupščine.
2. Čitanje zapisnika IX. redne skupščine.
3. Poročila: a) upravnega odbora, b) nadzornega odbora.
4. Čitanje revizijskega poročila in rešitve revizijske zveze.
5. Sklepanje o letnem sklepnem računu in podelitev razrešnice članom upravnega in nadzornega odbora.
6. Volitve enega člana upravnega odbora in enega člana nadzornega odbora.
7. Predlogi in pritožbe.
8. Slučajnosti.

Ako skupščina ob napovedani uri ne bo sklepna, bo čez pol ure druga na istem kraju in z istim dnevnim redom, ki bo v smislu § 35. pravil sklepa veljavno ne glede na število navzočih združnikov.

Upravni odbor.

Ker bo poleg navedenega dnevnega reda razgovor o efektni loteriji, ki jo zadruga v tekletu priredi, nujno vabimo in pozivamo k udeležbi vse tovarišice, posebno še naše poštvalne odbornice in delavne poverjenice.

— Mladina pod sinje nebo! Slovenska mladina je vse do sedaj pogrešala praktično knjigo o jadralnem letalstvu. Srbi in Hrvatje so nas v tem oziru silno prehiteli. Za velikonočne praznike pa bo izšla slovenska knjiga za mladino »Kako si sam zgradim letalo?« Knjiga bo obravnavala na lahek način vse, kar moramo vedeti o jad-

ralnem letalstvu in o letenju sploh, tekst bo do pojasnjeval številne slike in skice. Najvažnejše v knjigi pa bo načrt modela v razmerju 1:1, tako da si bo lahko vsak učenec višje stopnje osnovne šole zgradil nekoliko modelov od papirnatega zmaja do pravega letalca, ki se bo dvigal pod sinje nebo v njegovo največje veselje. Natančen popis orodja, materiala in navodila za startanje omogočajo vsakemu učencu opazovati pravilno letenje. Naj ne bo osnovne šole, ki bi si ne naročila te knjige. Lepo zgrajen model jadralnega letala bo obenem izpopolnil zbirko šolskih učil. Ker hočemo s to knjigo vzbuditi zanimanje za letalstvo med najširšimi plastmi naše mladine, se zavedamo, da mora biti knjiga lepa in poceni. Knjiga stane v prednaročilu do 10. aprila t. l. samo 10 Din. Šole, ki bi naročile za učence vsaj 10 izvodov, dobe 1 izvod brezplačno. Knjiga se naroča pri Upravi »Razorov«, Ljubljana, Gregorčičeva 23.

— Najtopleje priporočamo vsem gospodinjskim nadaljevalnim šolam odlični zdravstveni priročnik »Zdrav in bolan otrok«, ki stane samo 5 Din. Naroči se pri Štefki Prešern, učiteljici v Starem trgu pri Ložu.

Osebnostne zadeve

—i Upokojitve. V Ljubljani so upokojevali sledeči učitelji in učiteljice: Bitenc Mara, Flere Franc, Marok Alojziji, Mihelič Josipina, Polak Marija, Premelič Iva, Primožič Josip, Raznožnik Vida, Schott Erna, Šteblaj Marija, Trost Franc, Skrbinšek Ljudmila in Černe Roza.

—i Upokojena je Ida Kotnik, učiteljica žen. roč. del v Selnici ob Dravi.

Iz listov

—i Uradni kratki za dinarje in pare. Po razpisu ministrstva financ z dne 21. januarja 1941 št. 214/VIII., je še vedno v veljavi naredba z dne 18. novembra 1921, l. št. 12.821, Ur. l., št. 337/146, s katero sta odredjeni za dinarje in pare kot obvezni uradni kratki: »Din« in »p«. Prva kratka se piše vedno z veliko črko, druga z malo, obe pa brez krajšalne pike. Uporaba drugih zadevnih kratkih ni dopustna. »Jutro« 23. III.

—i Skrb države za družino. Država se mora zavedati, da so dobre družine njeni stebri. Na njih sloni in propade država. Dobre družine pa niso tiste, ki se ponašajo z obilico premoženja in z velikimi davčnimi vsotami, dobre za državo so predvsem družine s številnimi otroki. Iz teh otrok bodo kdaj zrasli dobri uradniki, dobri profesorji, dobri učitelji, dobri voditelji ljudstva.

Zato bo modra država pospeševala porast številnih družin z modro postavodajo. Ne pa tako, kakor se marsikje godi, da delodajalci očete številnih družin zasmehujejo, pri delu zastavljajo in s tem in takim zaničevanjem pospešujejo napredek »bele kuge« in rušijo od stvarnika določeni red za ohranjenje človeškega rodu. Zato bodo pametni državni voditelji imeli pred očmi blagostanje ljudstva in narodov. »Domoljub« 20. III.

—i O načrtih za reformo ljudskega šolstva je naslov članka v Slovenskem narodu 22. III., ki pravi med drugim: »Kakor pa strogo zagovarjamo naziranje, da naj bi v primeru sestave zakona o kmetijskem zadevnem sodelovanju v prvi vrsti pripadalo kmetijskim ustanovam, predvsem kmetijski zbornici, in

zatem šole ostalim zavodom, tudi predstavnikom šolstva, tako odmerjamo prvo pristojnost za sestavo osnutka šolskega zakona šolskim instancam in našemu ljudskošolskemu učitelstvu! Učiteljstvo žal nima svoje zbornice, ima pa po sedanjem zakonu o narodnih šolah strokovne svete: krajevne, sreskega in banovinskega, katerih ustroj bi bilo sicer potrebno izpopolniti, ki pa bi morali in mogli podati v sodelovanju z jugoslovanskim učiteljskim združenjem, v katerem je organizirana večina učiteljskega, predloge za revizijo sedanjega ali sestavo bodočega ljudskošolskega zakona.

Vsi naprednjaki moramo pozdraviti predloge za decentralizacijo in demokratizacijo ter za prilagoditev našega šolstva resničnim razmeram in potrebam naroda, pač pa naj ta akcija obsega vse naše šolstvo od otroškega vrta do univerze ter nam tako gradi pot do enotnega šolstva, ki bo najvišji cilj vseh prizadevanj v šolstvu. — Drugo vprašanje pa je, ali je kočljivo vprašanje decentralizacije šolstva aktualno izvedljivo pred izvršeno novo upravno preureditvijo države, ali je umestno to vprašanje sploh načenjati v dobi sedanjega vojnega vrvenja? Kar se tiče demokratizacije šolstva, moramo biti previdni, da ne bomo varali pod to etiketo sami sebe in demokratizacijo priznavali le nekim slojem in činiteljem. Priznavamo resnico: O šoli (vsaki!) naj odloča tisti, ki jo plačuje! Toda to velja za vse ustanove, ne le za šole!

—i Podeželske šole in olajšave obiska je naslov članka v »Jutru« z dne 2. IV., v katerem članek odklanja vse olajšave pri šolskem obisku in opisuje njihov kvaren vpliv. Članek končuje s sledečim predlogom:

Kjer se šolskim olajšavam ni mogoče izogniti, tam naj bi se učenci z olajšavo poučevali ločeno od drugih rednih učencev po posebnem učnem načrtu, ki naj bi upošteval vse okoliščine šolskih olajšav. Le tako bi bil pouk za učence z olajšavo primeren in bi mogel doseči zaželen uspeh, ne da bi šolo redno obiskujoči otroci trpeli zaradi onih učencev z olajšavami. Tako bi pouk vsestransko dosegel svoj namen. Seveda bi se moralo tudi šolanje z olajšavo izražati v šolskih naznanilih.

—i Obsodbe vredno navijanje cen. V nekem kraju na Dolenjskem, kjer je veliko revnih otrok, ki pogrešajo dnevno tople hrane, je oskrbelo šolsko upraviteljstvo s podporo krajevne zaščite otrok, da so revni in potrebni otroci prejeli dnevno dopolnilno in popoldne nekaj toplega mleka, ki so ga dobavljali domači kmetiči gospodarji. Prvotno je bila cena mleku običajna na kmetih. Naenkrat pa je eden največjih posestnikov, ki je tudi precej premožen, poskočil s ceno mleku od 2 din na 4 din, kakršno ceno nima mleko niti po mestih. Ta postopek zasluži vso grajo, ker hoče premožen človek na račun revnih šolskih otrok, ki so podpre potrebnih, bogatiti. Zaradi visoke cene mleku se bo morala pomožna akcija predčasno ukiniti. »Jutro« 26. III.

Učiteljski pravnik

—§ Vprašanje J. Š. V.: Ali bi bilo mogoče, da bi dobila draginsko doklado za svojo sestro, bolešno, 68 let staro, ki jo vzdržujem že nad 20 let, ker nima ne premoženja in ne drugih sredstev za preživljanje.

Odgovor: Ne — ker za to ni zakonske osnove.

—§ Vprašanje: »Z neučiteljem poročena učiteljica.« Ali imam pravico:

- a) do staršarne in
- b) do drag, doklade ali kake podpore za otroka zdaj, ko je moj mož, ki je trg. zastopnik in nima ne plače ne dnevnice, ampak samo priložnostni zaslužek (procenite) — na orožnih vajah za nedoločen čas in torej v tem času nič ne zasluži. Prosim, kaj moram ukreniti v primeru a) in b)?

Odgovor! Ad a). Napravite vlogo na banko upravo. Ad b). Za čas, ko nima vaš mož nobenih prejemkov, vam pripada polna osebnostna doklada, za otroke pa izredna doklada že od 1. oktobra 1940, zato napravite posebno prošnjo na prosvetni oddelek kralj. banske uprave.

Stanovska organizacija JUU

Poročila

+ JUU, SRESKO DRUŠTVO SLOV. KONJICE je zborovalo v soboto, 8. marca. Udeležba je znašala 85 %.

Tov. predsednik pozdravi navzoče, posebno gosta predavatelja tov. E. Vrance, ki se je odzval vabilu za predavanje, in novo pristopivša tov. Nekrep Alojzijo in Sobnika Franca.

Upokojenemu tov. Kržiču Janku, ki odhaja iz sreza, izreče predsednik ob izročitvi diplome v znak priznanja njegove stanovske zavesti, zvestobe in delovanja tople poslovnice besede. Oriše njegovo društveno, šolsko in ostalo izvenšolsko udejstvovanje, ki je verna slika zavednega članstva preteklega časa. V zahvali za pozornost je stari stanovski bореc orisal težke boje organiziranega učiteljskega v letih pred osvoboditvijo, pozivajoč navzoče k tesni stanovski povezanosti in vztrajnemu delu v naši organizaciji.

V situacijskem poročilu poda nato predsednik pregled dela organizacije. Pri tem podčrtava stališče: organizacija naj zadobi polno sodelovanje pri snovanju uradniškega zakona in zakona o ljudskih šolah. Končno naj se uredi vprašanje poročenih učiteljic ter odpravijo ovire napredovanja. Organizacija naj na merodajnih mestih skuša doseči odobrenje, da lahko šolski upravitelji zaradi stalnega dviga cen zvišajo znesek za kurivo ob stvarni potrebi ter naknadno zaprosijo za odobritev, da se s tem omogoči redno poslovanje.

Ker so dotacije za učiteljske knjižnice tako nizke, da poedinim šolam ni možno nabaviti najpotrebnejša pedagoška dela, se bo sestavljal seznam najvažnejših pedagoških del, na kar bodo šole sporazumno nabavile posamezna dela tako, da bo sčasoma v okraju na razpolago vsa važnejša pedagoška literatura, ki se bo medsebojno izposojevala.

V referatu: Razred kot življenjska zajednica — je tov. E. Vranc kot izhodišče prikazal današnje časovno valovanje, ki vedno bolj poudarja važnost občestvenega življenja. Na lastnih izkustvih v razredu in ob nadzorovanju je orisal vse možnosti in pogoje za organizacijo razredne zajednice v skladu s poznavanjem otroka v mladinoslovnem in psihološkem pogledu. Prepričal je poslušalce, da je razred kot zajednica nujna potreba, da pa morajo biti dani za to prvi pogoji. Blizamo se lahko idealu in pripravljamo na čas, ko bodo vsi prepadi med šolo in življenjem odstranjeni. — Članstvo se je tov. predavatelju toplo zahvalilo za referat, na kar je stavilo nekaj vprašanj, ki jih je predavatelj osvetlil.

Po predavanju je tov. Marjan Sikst kot referent odbora za proučevanje zakona o ljudskih šolah, ki ga je sestavila kmetijska zbornica, podal zgosten pregled smeri tega zakona. Na prihodnjem zborovanju, dne 5. aprila, bo tov. Sikst Marjan predaval o pedagoškem tisku.

Pavlič Ivo, preds.

Tekavc Štefka, taj.

Mladinska mafica

—mm Uprava Mladinske matice obvešča svoje poverjenike na šolah, da je odložila odpošiljatev 8. štev. »Našega roda« za nekaj dni. Poverjeniki pa, ki bi lahko razdelili »Naš rod« med naročnike, so naprošeni, da to sporočijo upravi, na kar se jim bo 8. štev. revije takoj poslala.

Učiteljski pevski zbor JUU Emil Adamič

—pev OPOZORILO. Pevce in pevke Učiteljskega pevskega zbora »Emil Adamič« prosimo, da pozorno slede našim obvestilom v tej rubriki. Članstvo bo pravočasno obveščeno o vseh naših sklepih. Tajnik.

Učiteljska tiskarna

t Knjigarna Učiteljske tiskarne je založila in izdala za sedanji čas primerno knjižico dr. Mavricija Rusa »Prva pomoč v neugodah«. Cena broširanemu izvodu je 30 Din, vezanemu pa 35 Din.

t Za velikonočne praznike kupite primeren dar svojim dragim! V knjigarni Učiteljske tiskarne dobite lepo knjigo, primeren kipček, vazo in še mnogo lepih prigodnih predmetov.

t Zelo primerna je Iva Jančiča »Naša zgodovina v slikah« v 3 delih, ki stane samo 65 Din.

t Knjigarna Učiteljske tiskarne v Ljubljani ima v svoji zalogi večje število pedagoških knjig, ki vam jih nudi po znižani ceni.

t Ko pridete v Ljubljano, Celje ali Maribor, ne pozabite ogledati si knjigarno Učiteljske tiskarne.

+ JUU, SRESKO DRUŠTVO KAMNIK

je zborovalo v soboto, dne 15. marca 1941, v Domžalah. Navzočih 59 % članov.

Tovariš predsednik je otvoril zborovanje, pozdravil vse navzoče, imenoma sreskega podnačelnika in novo članico Kraševac Danico iz Ihana.

Situacijsko poročilo je obsegalo pregled dela naše organizacije od zadnjega zborovanja in sicer: delo JUU na zboljšanju prejemkov, izprememba zakona o uradnikih, izprememba šolskega zakona, napredovanje v 5. položajno skupino, drvarina in naravno stanovanje, delo in položaj učiteljskega obmejah, anketa o stanovanjskih razmerah učiteljskega, predloge naše organizacije za finančni zakon.

Sledilo je predavanje tov. Metoda Jenka. Podnaslov tega predavanja je bil »Psihoanaliza Jugoslovancev ali vpliv gospodarstva tujih ras na psiho Jugoslovancev«. V uvodu je predavatelj utemeljil način gledanja naše, trpljenja in ponižanja polne zgodovine, in da tako spoznanje lastnih napak in zablod lahko pozitivno vpliva na državljansko vzgojo. V naslednjih poglavjih je predavatelj nanizal usodne dogodke v naši zgodovini, ko so se zadirale v naše narodno telo z več strani tuje rase, ki so zapustile globoke brazde ne le v fizičnem (antropološkem), še bolj v psihičnem pogledu. Posledice teh čutimo še danes, vendar pa je v našem narodu vkljub temu še toliko neizrabljene tvorne sile, da se kljub fatalnim pogreškom v preteklosti nam ni bati za prihodnost. Na koncu je predavatelj v ilustracijo veličine našega narodnega časa še prečital divno zgodbo o bedaku Mrgradu ter njegovo značilno izpoved. Tovariš predsednik se je predavatelju za globoko zasnovano predavanje iskreno zahvalil.

O osnutku novega zakona o ljudskih šolah, ki ga je sestavila in izdala Kmetijska zbornica v Ljubljani, je kratko poročal tov. Koman. Ker pa članstvu bistvena določila tega osnutka niso bila zadostno osvetljena in ker članstvo smatra, da je novi šolski zakon velike važnosti za bodočnost našega ljudskega šolstva, je sklenilo, da prouči osnutek razširjeni strokovni odbor skupno z upravnim odborom in poda na prihodnjem zborovanju svoje mnenje in nasvete in predloge, ki naj bodo vodilo sekcijememu strokovnemu odboru. Prihodnje zborovanje bo mesca junija.

Jos. Napokoj, preds. Ivanka Hrstova, taj.

+ JUU, SRESKO DRUŠTVO SV. LENART V SLOV. GORICAH je imelo zborovanje dne 15. marca 1941 pri Sv. Lenartu v Slov. goricah ob navzočnosti 34 članov oziroma članice.

Uvodoma je tov. predsednik pozdravil vse navzoče članstvo, med njimi tudi novopristopivše ter konstatiral, da je z ozirom na lepo vreme udeležba slaba. Apeliral je na navzoče članstvo, naj skuša tudi pri ostalih tovariših vzbuditi toliko stanovske zavesti, da se bodo udeleževali naših zborovanj ter na ta način aktivno sodelovali pri delu v naši organizaciji.